

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของข้าราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และวิถีชีวิตภายหลังการปรับใช้ นอกจากนี้ยังเป็น การศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงานและแนวทางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงให้ดำรงอยู่ได้ ในหมู่บ้านข้าราชการเรือนจำอำเภอสีคิ้วอย่างยั่งยืน

3.1 วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษาจากหนังสือ เอกสาร บทความ คำบรรยาย วารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ
2. การศึกษาค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต โดยการค้นคว้าบทความทางวิชาการ ฐานข้อมูลด้าน งานวิจัยระบบออนไลน์ ฯลฯ
3. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Survey) โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่ม ประชากรที่กำหนด
4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับครอบครัวของ ข้าราชการกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในประเด็นที่ผู้วิจัย ต้องการศึกษาก็ต้องทำการแบ่งกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน คือ

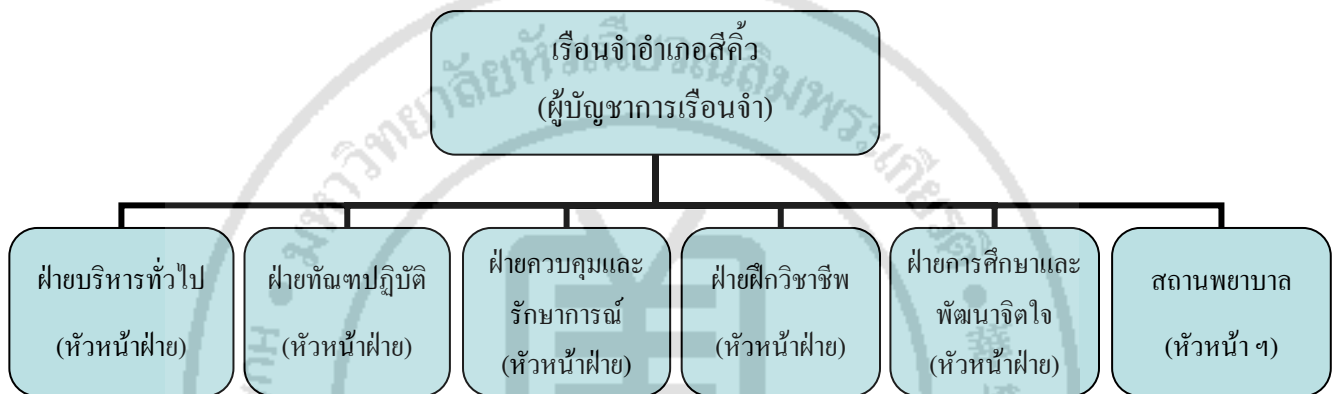
1. ผู้บริหารองค์กร ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอสีคิ้ว
2. ข้าราชการเรือนจำอำเภอสีคิ้ว ที่อาศัยอยู่ในบ้านพักข้าราชการ ชุมชนข้าราชการ เศรษฐกิจพอเพียง เรือนจำอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

3. สมาชิกในครอบครัวข้าราชการ

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้โครงสร้างของเรือนจำอำเภอสีคิ้ว (แผนภูมิที่ 3.1) เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากรระดับบริหาร และฝ่ายต่าง ๆ

แผนภูมิที่ 3.1

โครงสร้างบุคลากรเรือนจำอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

จากโครงสร้างบุคลากร ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอสีคิ้ว
2. ข้าราชการที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ จำนวน 14 คน
3. ครอบครัวข้าราชการที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ จำนวน 5 คน จาก

ครอบครัวข้าราชการ 3 ครอบครัว

3.3 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งใช้ทำการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีทั้งหมด 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บัญชาการ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้บัญชาการ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามถึงบทบาทของผู้บัญชาการในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนและผลักดันเรือนจำอำเภอสีคิ้วสู่การองค์กรแห่งความพอเพียงว่ามี

ดำเนินการอย่างไร มีกิจกรรมใดบ้างที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จและมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการดำเนินงานในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในเรือนจำอำเภอสีคิ้ว และส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นภายหลังมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างจากเดิม หรือไม่ทั้งในเรื่องการบริหารงานของเรือนจำและสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ว่ามีปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง และเรือนจำมีการขยายผลและสร้างความยั่งยืนในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเรื่องความเข้าใจ และการรับรู้ ว่า กรมราชทัณฑ์มีนโยบายเกี่ยวกับเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่และเป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับภารกิจของเรือนจำและต่อตัวเจ้าหน้าที่และครอบครัวอย่างไร ผู้บัญชาการเรือนจำคนปัจจุบันได้นำนโยบายมาปฏิบัติอย่างไรบ้าง ส่วนที่ 3 เป็นการศึกษาแนวทางและกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของนโยบายสู่ข้าราชการ โดยมีปัจจัยใดบ้างที่จูงใจให้ข้าราชการในเรือนจำมีความสนใจ ลงมือปฏิบัติตาม และสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของครอบครัวและการทำงานได้อย่างไร มีการถ่ายทอดในรูปแบบใดให้ครอบครัวเห็นประโยชน์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยความสำเร็จและปัจจัยล้มเหลวใดบ้างในการดำเนินการ ส่วนที่ 4 ศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการนำปรัชญาไปปรับใช้ว่ามีปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง ปัจจัยใดที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดความไม่ยั่งยืนของข้าราชการเรือนจำอำเภอสีคิ้ว ข้าราชการได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสอนแก่ผู้ต้องขังแล้วผลลัพธ์เป็นเช่นไร รวมทั้งต้องการการสนับสนุนในด้านใดบ้างจากเรือนจำและกรมราชทัณฑ์

ชุดที่ 3 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการสนทนา ส่วนที่ 2 มีประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในอดีตของครอบครัวของข้าราชการ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิธีโน้มน้าวใจสมาชิกในครอบครัวให้ปฏิบัติตามในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในการดำเนินชีวิตของข้าราชการทั้งในด้านภายในตนเอง ด้านการทำงานและครอบครัว มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัจจัยสนับสนุน และทำให้เกิดความล้มเหลวในการลงมือปฏิบัติ มีการพัฒนาอย่างไรให้มีความยั่งยืนในหมู่บ้านข้าราชการเศรษฐกิจพอเพียง และต้องการการสนับสนุนอะไรบ้าง เพื่อให้ครอบครัวของข้าราชการสามารถปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนตลอดไป

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามโดยใช้ความรู้ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นข้อคำถาม จากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงความสอดคล้องกับแนวนโยบายของกรมราชทัณฑ์มาดัดแปลงกับการวิจัยครั้งนี้ หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามดังกล่าวให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอสีคิ้ว เพื่อขออนุญาตทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของข้าราชการเรือนจำอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยขอทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแผนผังโครงสร้างบุคลากรเรือนจำอำเภอสีคิ้ว แต่เนื่องจากข้าราชการในต่างจังหวัดมีจำนวนจำกัดและมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมาก จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้จากโครงสร้างบุคลากรของทางเรือนจำอำเภอสีคิ้ว จึงได้ปรับเปลี่ยนเป็นการคัดเลือกจากข้าราชการและครอบครัวข้าราชการที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์เท่านั้น และผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บัญชาการเรือนจำ ข้าราชการกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 14 คน และครอบครัวข้าราชการที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ จำนวน 5 คน จากครอบครัวข้าราชการ 3 ครอบครัว โดยผู้วิจัยเป็นผู้ใช้เครื่องมือทั้ง 3 ชุดในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของข้าราชการเรือนจำอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการประมวลผลสัมภาษณ์ของผู้บัญชาการเรือนจำ ข้าราชการกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน และครอบครัวข้าราชการที่ใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 คน จากครอบครัวข้าราชการ 3 ครอบครัว แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในการถอดบทเรียนด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ และทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม เป็นกรอบในการวิเคราะห์

3.7 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เริ่มศึกษาและค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายกรมราชทัณฑ์ และข้อมูลพื้นฐานของเรือนจำอำเภอสีคิ้ว โดยกำหนดระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2550 – 31 ธันวาคม 2550

ระยะที่ 2 การนำเสนอโครงการวิจัย (Proposal) ให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยกำหนดระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2551 – 30 เมษายน 2551

ระยะที่ 3 การทำวิจัยภาคสนาม โดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกผู้บัญชาการและข้าราชการเรือนจำอำเภอสีคิ้ว เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รวมถึงกระบวนการขับเคลื่อนให้เรือนจำอำเภอสีคิ้ว เป็นองค์กรแห่งความพอเพียงอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยจะทำการการสัมภาษณ์และศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 2 วัน กำหนดระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2551 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2551

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักปรัชญา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในบทที่ 2 และนำเสนอผลการวิจัยให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม โดยผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2551